

PLF-mytt

PERSON- och LOKALHISTORISKT FORSKARCENTRUM OSKARSHAMN

Carl Victor Dahlberg, född i Kristdala 1849, fortsätter att berätta om sitt liv som immigrant och nybyggare i Kansas på 1800-talet

Det hårda slitet för att odla upp vildmarken

Mötet med urbefolkningen

Gräshoppskatastrofen
i Kansas på 1860-talet

...och många andra händelser, sedda genom en smålänningars oförvillade ögon

Kallelse

PLF i Oskarshamn håller Föreningsmöte

lördagen den 9/9 2006 kl. 11.00
i Församlingshemmet, Kristdala

Mötesförhandlingar

Asta Nilsson berättar om Kristdala

Välkomna
Styrelsen

PLF:s styrelse och uppdrag under verksamhetsåret 2004/2005

Namn	Uppdrag	Telefon	E-post
Bernt Johansson	ordförande	0491 - 333 65	bejo2@tele2.se
Anders Thunberg	v. ordförande	0491 - 76 64 11	anders.0491766411@telia.com
Leif Rydström	sekreterare	0499 - 131 88	leif.rm@telia.com
Anders Rotvikier	kassör	0491 - 620 11	anders.rotvikier@telia.com
Ingvar Karlsson	v. kassör	0491 - 180 22	ikn@telia.com
Sam Blixt	dataansvarig	0491 - 151 28	sam.blixt@telia.com
Britt Maria Ekstrand	kontorist	0491 - 186 55	bm.ekstrand@telia.com
Birgitta Dahleman	biblioteksansvarig	0491 - 181 01	b.dahleman@hotmail.com
Edith Karlsson	brevfrågor	0491 - 930 14	gote_edith@privat.utfors.se
Gunnar Håkansson	materielfrågor	0491 - 175 83	gunnar.hakansson@telia.com
John-Olof Dillström	styrelseledamot	0491 - 919 22	
Anders Wågerud	suppleant	0491 - 834 92	0491.83492@telia.com
Sven-Åke Fogelqvist	valberedning	0491 - 154 93	
Elenore Svensson	valberedning	0491 - 147 37	eleanor.svensson@tele2.se
Ulla Yngve	valberedning	0491 - 313 83	

PLF-nytt, medlemstidning för Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum, Oskarshamn.

Utkommer fyra gånger per år. Upplaga 1600 exemplar.

Manus till artiklar och andra skriftliga bidrag sändes till

PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN

eller **E-postadress: anders.0491766411@telia.com**

PLF har också en hemsida **www.plfoskarshamn.se**

Bidrag kan också sändas till e-postadress: **info@ plfoskarshamn.se**

Utdrag ur artiklar får göras med angivande av källa och författare.

PLF-nytt nr 79 utkommer den 1/11 2006

I redaktionen: Anders Thunberg (ansvarig utgivare), Curt Holm och Maj Holm.

Ordföranden har ordet

När detta skrives så flödar solen från en nästan molnfri himmel och har så gjort i snart fyra veckor. Ett litet förskrämt, ulligt sommarmoln tittar försiktigt upp över horisonten, pilar så raskt över himlapälsen och försvinner, snabbt som en avlöning, bakom första bästa grantopp. Tänk, Sverige är väl i alla fall fantastiskt! För några månader sedan så pulsade vi i djup snö och i sträng kyla; nu börjar vi så smått att klaga på värmen och torkan. Men håll ut! Snart är vi säkert tillbaka i svenskt normalväder och då kommer vi att minnas den härliga sommaren -06, och kanske skall vi då börja dra paralleller med sommaren -55, som i varje fall för undertecknad blev till ett enda långt soligt högtryck från midsommaren och fram till i slutet av augusti.

Det är så här års som den så kallade nyhetstorkan drabbar alla redaktioner, och man letar febrilt efter den minsta och obetydligaste anledning för att kunna fylla en spalt.

Detta får naturligtvis inte gälla för vår redaktion. Här gäller det att hålla läsekretsen à jour med vad som hänt eller vad som kommer att hända inom vår spännande del av samhället.

Vi kan t ex rapportera vad som hände med konfrontationen mellan Datainspektionen och Släktforskarförbundet vad gällde publiceringen av "känsliga personuppgifter om etniskt ursprung och lagöverträdelser." (Tidigare berört i PLF-nytt nr 76).

Förbundet har velat göra gällande att dess Anbytarforum har haft ett journalistiskt ändamål eftersom detta ändamål utgör ett undantag enligt PUL (personuppgiftslagen). Det försöket har dock inte Datainspektionen "köpt", utan man hänvisar till att uppgifterna i Anbytarforum är av privat natur och inte samhällsfrågor av betydelse för allmänheten.

Avdelningen "Brott och straff" i Anbytarforum ändras namnet till "Historiska brottslingar", och man sätter en gräns på ett hundra år för att minimera risken för publicering om nu levande brottslingar. Vidare så kommer avdelningen "Etniska grupper" att ändra namn till "Särskilda forskningsområden" och anknytning kommer att ske till historisk tid och ej till nu levande personer.

Med dessa ändringar och förbehåll har Datainspektionen förklarat sig nöjd och "stridsyxan" är åtminstone för tillfället nedgrävd.

Apropå väder och sommar och datorer. Det brukar ju åska så här års och åskväder och arbete vid en dator är två faktorer, som icke är så värst samstämda. Därför så är det mycket viktigt att du tar säkerhetskopior så ofta som möjligt; definitivt efter dagens avslutade arbete. Helst skall du arbeta med två uppsättningar av säkerhetskopior; en för måndag, onsdag, fredag och söndag; en andra för tisdag, torsdag och lördag. Den verkligt pessimistiske dataanvändaren har dessutom ytterligare en kopia, som körs en gång i veckan på en bestämd dag. På det viset så jobbar man både med hängslen och livrem, ett uttryck som en legendarisk finansminister för många år sedan bl a blev känd för. Ni som jobbar med Disgen hittar närmare info under "Arkiv" och "Säkerhetskopiering".

Det som står närmast på programmet för oss släktforskare är Släktforskarlagarna 2006, som har avhållits i Stockholm, Sundbyberg och Nacka under veckan 7 – 13 augusti. PLF har skickat en manstark trupp och en utförlig rapport kommer i nästa PLF-Nytt nr 79.

Passa nu på att njuta av denna fantastiska sommar hälsar

Er Ordf.

Oskarshamns 150-årsjubileum på Brädholmen

Staden Oskarshamn har firat sitt 150-årsjubileum med omfattande aktiviteter. Den gamla Brädholmen har förvandlats till en inbjudande festplats, där stora ytor står till arrangörernas förfogande. Hela festplatsen var emellanåt omgärdad av fartygsmaster från segelfartyg av olika ålder och storlek. Nästan varje dag strålade solen från en molnfri himmel, och vädret kunde knappast varit bättre. PLF var på plats i en utställningshytt varje dag mellan klockan 15.00 och 20.00 från den 26 juli till den 2 augusti. Våra aktiviteter liksom våra skrifter presenterades, och naturligtvis fick besökarna pröva på vår databas.

NYBYGGET VID BLÅDALEN I NÄRHETEN AV RANDOLPH

Här fortsätter Carl Victor Dahlberg från föregående nummer att berätta om nybyggartiden i Kansas från 1860-talet och fram till 1923, då han vid 73 års ålder lade sista handen vid sin minnesskrift.

Fröken Sophia Axelton var den första riktiga läraren. Hon hade en klass under 1862; först i J. A. Johnsons hus och senare i en liten timmerkoja vid vägen, mellan Axeltons och J. A. Johnsons gårdar i Pottawatomie. Jag gick i denna skola under några månader. Det var all skola jag fick, utom några månader i Manhattan 1869-70. Utbildning var inte så viktigt då som man anser nu. Det viktigaste då var arbete, så jag fick sluta och gå hem och hjälpa till, då vi höll på att bygga ett nytt hus det året uppe vid kullarna vid landsvägen. Det byggdes av sten, och var 25 x 35 fot, två våningar och källare, och var ett ganska stort arbete. Vi fick göra mesta arbetet själva, far och jag, utom att mura. Det var klart den 5 oktober 1870, och vi flyttade in samma dag, som var min lillasysters femte födelsedag.

Min ende bror, John Luther, född den 13 maj 1860, och en syster, Emily Susela, född den 11 oktober 1862, dog samma höst; den förre den 13 november, och den senare den 15:e i samma månad. De fick tyfus. Dessa barn, som rycktes bort från hemmet samma månad, blev för mycket för min mor, som bröt samman och aldrig blev frisk efter det. Hennes sjukdom förvärrades tills hon fick vattusot, och hon dog efter år av lidande, den 7 december 1893. Hon var drygt 65 år gammal. Så slutade det jordiska livet för en sann och ädel moder, som alltid offrade sig för att göra andra lyckliga.

Far levde kvar ensam i det gamla hemmet, som hyrdes ut till olika personer tills 1895, då hans svärson, A. G. Axelton, köpte gården och flyttade in, och bodde sedan där till sin död den 22 oktober 1914, vid den höga åldern av 91 år. Han sover i Mariedahls kyrkogård bredvid sin fru och tre barn, som gått bort tidigare.

Vår nybyggarkoloni växte för varje år. S. P. Johnson med familj och Samuel Anderson med familj kom år 1865 och bosatte sig i närheten av Randolph. De är döda för länge sedan, men några av deras barn lever än här omkring. Familjen Floberg, bröderna Melgren, Anders Quist och familjen Velén kom alla år 1867.

Året 1857 var regnigt, och innan vi fick huset klart var det svårt att hålla sig torr. En natt öste det ned, och vi sökte alla skydd under bordet, men det hjälpte inte, då vattnet stod flera centimeter över golvet. Samuel Rolander kom, men han var glad och satt där och sjöng. Kansas var ganska primitivt på den tiden, och det var svårt för de tidiga nybyggarna att klara sig. Det var nästan omöjligt att arbeta och tjäna pengar, för pengar

var det ont om, och ingen ville hyra hjälp. Nybyggaren kunde knappast arbeta borta heller, eftersom han måste arbeta hemma för att få sitt i ordning. Allting måste göras för hand och det tog lång tid. Staket måste byggas av timmer för att inhägna jordbiten, som måste brytas för att plantera majs. Men far arbetade åt en granne med att plocka majs. Det var tre (am.) mil dit, och det var vinter. Han fick en skäppa majs per dag, som han bar hem på ryggen. Vi rostade en del på kvällen, och malde det i kaffekvarnen för nästa dags mål. Det fanns gott om kött, eftersom det fanns mycket vilt, såsom vildkalkon, präriekyckling och vattenfågel, som vi kunde skjuta från dörren eller sätta ut fällor för på gårdsplanen. Det gjorde det möjligt att leva.

Jag lärde mig simma i floden vid tidig ålder, och simmade ofta över den hårda strömmen, när det inte gick att korsa den på annat sätt, och bar då kläderna på huvudet. Jag åkte skridskor på isen på vintern och lade ut nät och fiskade. Det fanns gott om fisk, och de var enormt stora. Jag såg en havskatt i Manhattan, som hade fångats i Blue-floden, och den vägde 89 pund och var över fem fot lång. Vi fiskade med not då och kunde fånga dem närhelst vi ville; vi blev inte hindrade av något fiske- eller jaktlag, utan kunde fiska och jaga hur mycket som helst. Men vi ansträngde inte förråden utan tog bara så mycket vi behövde för att leva. Men efter några år blev det ont om vilt, då djuren flydde från civilisationen. Indianerna kom till dalen varje vinter och slog läger och jagade och fiskade i stor skala. Präriebränder var också ett hemskt hot. De kunde brinna i veckor, och förstörde allting, där de drog fram. Nybyggarna hade det svårt, när de måste rädda sig själva och sina hem från att bli förstörda av de rasande elementen. Det enda man kunde göra var att bränna ned allting runt huset, så att elden inte kunde komma nära. De som försummade detta förlorade ofta allt de ägde och även sina liv, om de hade otur. Elden kom ofta på natten, fast ingen eld hade varit synlig, då man stängt för kvällen. Jag minns att far fick gå upp flera gånger på nätterna för att se om någon eld var på väg. Men detta gick över när några år gått och jorden odlades upp.

År 1860 drabbades vi av en lång torka, då ingen majs skördades i Kansas. Vi var nära att svälta, vi och våra djur; och många nybyggare vid gränsen fick lämna sina hem och dra tillbaka österut, för att undkomma svälten. Gränsen hade då vandrat västret så långt som till

floderna Republican och Solomon. Så ni förstår att nybyggarnas liv var inte bara en lek, och deras stig inte rosbeströdd; den var tvärtom ofta bitter och krävde en hel del tålighet och självförnekele, men de som kom över svårigheterna blev också rikligt belönade.

Ännu en sak som störde nybyggarnas liv inträffade år 1864, då landet hemsöktes av en mycket mer förstörelsebringande katastrof än torkan från 1860, och en som kastade mer skugga över hela landet än någon annan. Det var gräshopporna. Att beskriva deras ankomst på rätt sätt vore en omöjlighet, om den inte kunde jämföras med en häftig snöstorm, eller en Kansasstorm. Vi var på väg till Fort Riley, far och jag, med var sin last av majs, och framemot klockan tio på morgonen blev det plötsligt mörkt, fast det var varmt och klart väder. Vi såg oss omkring och råkade se mot skyn, och se! Solen var helt dold av en snabbt virvlande massa, som inte var olik snö, och drev rakt mot söder. Vad det än var så drevs den snabbt framåt, som om en stark vind tvingade den vidare, fastän luften inte rörde sig alls i de nedre lagren. Några slags prickar skilde sig från massan, så att ögat kunde se separata partiklar, som såg ut som små bitar av silver, uppskjutna med otrolig kraft från ändan på någon maskin. Vi drog hattarna tätt över ansiktet som skydd, och såg sedan upp igen. Molnet hade sänkt sig till en nivå, där vi kunde urskilja det. ”Se, det är ju gräshoppor!” ropade vi båda två. Och nog stämde det. De sänkte sig ned så snabbt runt omkring oss, att vi inte visste åt vilket håll vi skulle vända ansiktet, för att skydda det från stormen. Våra hästar, som också blev irriterade av de myriader insekterna, började röra sig oroligt och svänga på huvudena, medan de piskade svansarna mot sidorna. De var nästan ostyrbara, och hade det inte varit för lasten de drog, hade de sprungit sin väg. Marken och vägen och allting var snart täckt av flera tum gräshoppor, och när vägen sluttade, och vi kom fram fortare, kom inte gräshopporna undan i tid utan krossades av hjulen. Det gjorde vägen så slipprig, att vagnarna var nära att vältra. Rädsla som vi var, fortsatte vi ändå till fortet, packade upp och slog läger för natten. Vi gav oss av hemåt någon gång nästa dag, och såg då, att varenda grönt strå längs vägen hade blivit uppätet av odjuret. Ett otal saxliknande munnar gnagde på stjälkar längs vägkanten. Rader av hungriga insekter kunde ses klänga på stjälkarna och gnaga av det sista ätliga. Naturen såg ödslig ut mitt i sommaren. Alla träd oavsett storlek var utan blad, och marken täcktes av en massa, som lukade outhärdligt.

När vi nådde vårt hem vid fyratiden på eftermiddagen, skulle vi inte ha känt igen stället om inte mor hade kom-

mit för att möta oss. Hon var likblek och skrämmd av denna pest, som invaderat gården. Framåt kvällen började hopporna krypa fram igen, och så helt täckte de allting, att man bara såg en brun massa överallt. När de hade ätit upp allting, började de att para sig, och sedan borrhade honan ned bakdelen i ett hål i marken och lade sina ägg, och så dog hon. För det mesta stannade hon kvar i hålet, död. Marken såg ut som en ost full av hål, som låg så tätt, att man inte kunde sätta ett finger i mellanrummen. Dessa ägg kläcktes förstås nästa vår, och de unga gräshopporna åt allt de kunde tills de fick vingar. Sedan steg de mot skyn och for någon annanstans, när de fick en bra vind; den måste komma från norr, eftersom de alltid vandrar söderut. De stannade hos oss tre år i rad, och förstörde allt vi försökte odla. Gräshopporsåren i Kansas kommer alltid att bevaras i minnet hos de gamla nybyggarna.

Dessa år var svåra för nybyggarna, då priserna steg på grund av kriget och gräshoppornas härjningar. Det fanns inga kommunikationer att tala om, utan vi fick åka nedåt floden för att köpa och byta varor. Det enda vi kunde sälja var majs, för det fanns litet kvar varje år. För att få det i mer koncentrerad form födde vi upp svin på majs, och sedan slaktade vi dem och styckade dem, och sålde dem sedan som bacon och fett. Vi reste med varorna längs floden och bytte dem ofta mot kläder och skor. Varje familj åkte vanligen till Leavensworth en gång om året för att köpa varor för följande år. Denna resa gjordes på hösten eller vintern, och den tog en vecka att göra. Vi var därför tvungna att resa med täckt vagn och slå läger vid vägkanten, när natten kom. Avståndet till Leavensworth är ungefär 112 (am.) mil fågelvägen, men landet, som vi måste fara över, var obrukat, och vägen var dålig och gick via de bästa vadställena över åarna. Då behövdes flygplan bättre än nu, när vägarna är raka, och det finns broar över vattendragen.

Eftersom åren gick förbättrades landet, större vägar byggdes, liksom järnvägar, och småstäder växte upp längs linjerna, så att det blev lite lättare att göra affärer. Kansasgrenen av linjen byggdes till Manhattan i augusti 1866, och efter det blev det ännu bättre. En kvarn byggdes där vid samma tid, så att vi kunde få vår säd mald närmare gården. Innan dess hade vi fått åka till Marysville, Grassnopper Falls eller Milford. Ibland fick vi vänta på vår tur i flera dagar. Dessa kvarnar var av den gamla sorten, vattenkvarnar, där kornen krossades mellan två kvarnstenar, där den övre roterade snabbt runt den nedre, och krossade kornen, som rann emellan en öppning i mitten. Vi tog vanligen 15-20 skäppor åt gången, så vi kunde få mjöl, så att vi slapp

resa till kvarnen så ofta. Vi tog ofta med oss våra grannars säd också, och de gjorde detsamma för oss, när de for.

En annan form av samarbete var när svinen var gödda och färdiga att slaktas; då var det kutym att bjuda in två eller tre grannfamiljer för en dag och ha stor-slakt. Detta hände vanligtvis på hösten, när det kalla vädret hade börjat. När vi träffades på detta sätt, fick var och en ett jobb att göra. Någon utförde själva slaktningen; ofta tillföll det författaren, ”Nybyggargossen” med sitt gevär och sin sexpipiga revolver; någon annan tog en häst till hjälp för att spänna fast* kropparna vid skålltunnan; en att skälla och en att skrapa rent, och sedan hänga upp kropparna. Någon fick skära upp djuren och ta ut inälvorna. Sålunda blev femton eller tjugo svin ofta slaktade på en dag.

Eftersom jag kommit till Kansas vid endast åtta års ålder, fick jag de första åren hjälpa till med vad jag kunde: på vintern i skogen med att göra pinnar för staket vi byggde, på sommaren med att driva oxarna, som drog plogen. Då fick jag gå vid sidan av spannet och slå med piskan för att få dem att fortsätta med plogen, som plöjde upp den tunga präriejorden till en bredd av 18-20 tum. Det var ett tröttsamt arbete, eftersom jag fick gå fram och tillbaka och slå och skrika för att få dem att gå. Det är bra att detta inte varade för evigt, för det var grymt att behandla boskapen på det viset. Men vi hade inget annat val då, så det måste göras.

Att berätta om allt vi gjorde då skulle ta för lång tid, och det skulle bli för mycket skrivet. Jag måste skynda mig på och berätta om de viktigaste händelserna, som jag kommer ihåg; för åren går, och de gamla dör, och jag vet inte när jag kallas bort. Kanske innan jag har avslutat denna berättelse, om det nu kan vara till någon fördel. När jag ser tillbaka, kan jag se det förgångna som det var en film, som passerar för min syn. Jag kan se hur grannarna brukade besöka varandra, och använda oxen och vagn som färdmedel. Hur vid juletid vi samlades hemma hos oss, gamla och unga, för att ha andakt, ”Julotta”, i den tidiga morgonen. En jul, år 1863, kom grannarna från andra sidan floden hem till oss på morgonen, till fots, och bärande en orgel - de kallade den en ”melodeon” - för att spela de heliga gamla julpsalmerna. De gick över floden på isen, och två

---

*Ordet är ”snag”, som jag inte hittar i mitt lexikon. Jag kan inte förklara, hur kropparna fästes vid tunnan (Övers. anm.).

män, Summer Molander och Peter Johnson, bar den mellan sig hängande på en påle. De hade burit den i en och en halv (am.) mil. Ingenting var för svårt då. Hur vi brukade ha skridskoparties på isen, upp och nedför floden. Vi byggde ett bål på isen, och konstruerade även en träkarusell för barnen att åka på.

Vi gick på kalkonjakt på kvällarna, när de gått till vila, eller på morgonen innan de kommit ned. Vi sköt ned dem från trätopparna, så att de landade framför våra fötter med en duns. Allting var spännande på den tiden. Vi gick på rådjursjakt och följde deras spår mil efter mil och kröp i snön till något krön, så att vi kunde få en god överblick över viltet. Vi lade ut fällor för bäver i floden, och tvättbjörn på stranden, och jagade vildkatt genom att följa deras spår i den nyfallna snön tills vi fann dem, och sen sköt vi ned dem. Allt detta var en fin sport på den tiden, något som man inte får njuta av nu.

Det fanns många indianer då också, och de var våra grannar. Vi besökte dem ofta i deras läger, gick in i deras tält och såg dem laga sin mat, och vi satt med dem runt lägerelden. De kom också hem till oss, och mamma brukade baka kakor åt dem, så mycket de kunde äta, och de kunde verkligen äta mycket. De var inte fientliga vid denna tidpunkt, för detta var innan inbördeskriget. Efter det blev det en allmän resning, och de gav nybyggarna en hel del problem, särskilt västerut och på slätterna. Vi såg ofta stora skaror av indianer komma igenom dalen, klädda i krigsdräkt och med krigsmålning, på väg för att kriga mot någon annan stam. De attackerade aldrig nybyggarna, fastän de kunde stanna ett tag och sitta på sina ponnyer och teckna åt varandra, som om de tyckte vi var några konstiga föremål de fått syn på. Vi var oskyddade, och de kunde lätt ha skalperat oss alla, men det gjorde de inte, utan red sin väg fredligt. Detta var det sena femtiotalet. Senare tog regeringen hand om dem, indianerna, och flyttade dem ut till andra reservat, så att de vita kunde få tillgång till marken.

År 1873 såg vi en stam, Pawnee-stammen, som flyttade från reservatet i Nebraska till ett annat territorium. Den bestod av omkring 800 indianer. De passerade oss, och det var en outsinlig ström, som varade hela dagen, från gryningen till klockan tio på kvällen. En regeringsutskickad eskort följde med karavanen. Omkring 40 vagnar bar alla deras saker, och en del boskap drevs med, och ett djur dödades i lägret varje dag. Kvinnor och barn red på hästar och drog tältpinnarna bakom sig. Ibland gjorde de en plats på pinnarna, och lät småbarn åka på dem. Männen och pojkar red inte på vägen, utan höll sig vid floden för att jaga och skjuta vad vilt de kunde få tag på efter vägen, och de kom tillbaka till lägret på kvällen. Det var

verkligen en mäktig syn, och vi gjorde inget annat den dagen än att titta på när de passerade.

Denna tid, från 1860 och framåt, har varit den mest avancerade vad gäller förbättringar, som världen har sett. När vi först kom till Kansas och började odla majs, så planterade vi den genom att hugga en skåra i den nybrukade jorden, och släppa ned fröna, och trampade jorden för att pressa den samman. En del släppte fröna i fåran, när de plöjde, men det gick inte så bra, då de kom under det nedbrända gräset i jorden, och de kom inte upp igenom om jorden inte var väldigt tunn. Men vår sort växte och gav fin skörd. Senare sådde vi för hand och täckte det med en hacka, och ännu senare kom det mer avancerade metoder.

Vi har även sett utvecklingen av skördemaskinen från lien, avläggaren, räfsan och träsk-skördaren, där två män stod på maskinen och band ihop sädeskornen så fort de höjdes upp till dem. Vi ägde inte någon av dessa saker, men jag band på en av dem åt en granne, och man fick arbeta fort och kvickt. Men de fanns inte så länge. Efter många varianter kom slutligen självbindaren, som var ett stort under! Folk kom långväga för att se en. Den har förbättrats mycket sedan dess och är fortfarande den mest använda. Nu kan man också kombinera den med ett tröskverk. Förr fick man tröska för hand, d.v.s. mata in säden i maskinen, och man löpte risk att skära sig i den. Sedan skulle skörden mätas i halv-skäppa-mått och stoppas i säckar och prickas av på en tavla. Ibland glömde man bort det eller hann inte med. Nu för tiden sköter maskinen allt det där automatiskt.

Hur var det med transportsystemet? Ja, har vi inte sett dess utveckling från oxkärran och framåt? När vi skulle någonstans fick vi helt enkelt gå till fots, eller rida om vi hade häst. Eller vi kunde få åka med timmerkärran. Senare kom det riktigt bekväma vagnar, och de som hade råd med dem ansågs väldigt fina och aristokratiska. Till slut kom bilen och trängde ut vagnarna i diken och på sophögar, där de fick ligga och rosta ihop. Sålunda har det gått framåt steg för steg inom all industri, och nu har vi de allra modernaste bekvämligheterna, som knappast går att förbättra ännu mer. Jag kan inte börja räkna upp alla de saker som kommit till allmän användning de senaste tjugo åren; men det är märkligt, när man tänker på det, bara hur vi kan stå i vårt eget hem och tala med någon annan var som helst i världen, närapå. Och så den trådlösa radion, som just nu börjar användas av alla; och den snabba bilen och flygmaskinen! Den senare har inte blivit så där väldigt vanlig, eftersom de flesta föredrar att stanna på jor-

den; men bilen används allmänt både i staden och på landet. När jag var i Chicago i två månader 1901 såg jag min första automobil, och erbjöds en tur i en av dem; men jag missade det, eftersom min fru var nervös och rädd för att riskera sitt liv i den. Det fanns bara 23 bilar i Chicago på den tiden, och vi såg dem allihop den 30 april 1901, när de körde i parkerna. De var mycket primitiva, en vagn med en högljudd motor i, med stora hjul. En var en ångbil med bara tre hjul. Vi råkade vara i Lincoln Park, när de kom förbi, och det var intressant att se dem, och vi tyckte det var fantastiskt. Men vad kan vi säga nu, när vi tänker på den tekniska utvecklingen, och det stora antalet bilar, och den perfektionism de har uppnått? Och vad händer härnäst? Jag tror att det enda vi kan göra är att blunda och vänta på den fortsatta utvecklingen, då vi inte vet vad de kommande 20-30 åren kan föra med sig. De försöker ju resa i luften nu, och det skulle inte förvåna mig om folk om tjugo år körde sitt eget flygplan, som de gör med bilarna nu, dessa bilar som finns överallt.

Det är väl tid att få slut på den här berättelsen snart, men innan jag gör det, tycker jag det är viktigt att ägna ett stycke åt mig själv och mina närmaste, då jag inte sagt mycket i det ämnet.

Mitt namn är Carl Victor Dahlberg. Jag föddes i Kristdala socken i Kalmar län, Sverige, den 14 juli 1849, på en liten gård, som hette Fagerbäck, min fars barndomshem. Jag firade min femte födelsedag på Atlanten på väg till Amerika. Jag bodde på min faders gård i Kansas tills jag var 34 år. Den 1 november 1883 gifte jag mig med Hanna Andrea Peterson Deere från Moline, Illinois, en ung änka med tre döttrar, på tretton, åtta och två år. I två år bodde vi på mitt hems mark, men sedan byggde vi ett hus på granntomten. Vårt liv var händelserikt. Fastän vi inte hade några stora olyckor, verkade det vara uppförslut för oss. Den första större olyckan var, när vår förstfödde son visade sig vara dövstum. Det gav oss en hel del oro, och vi försökte att få honom bra, men förgäves. När han var tio år åkte han till institutet för döva i Olathe i Kansas, och där stannade han i åtta år och lärde sig bland annat teckenspråket. Han växte upp till en frisk, stark och intelligent ung man, som nu är gift med en döv dam från Weaton, Kansas.

Utom denna pojke fick vi fyra döttrar och en son till, och de är alla gifta och bor i närheten, utom Agnes, vår äldsta dotter, som dog år 1911, då hon varit gift i tre år. Min fru var en sann kvinna och en älskande moder, en som offrade sig för andra, och vi levde lyckligt

tillsammans. År 1909 sålde vi gården och flyttade till Lindesborg, Kansas. Min hustrus hälsa var dock förstörd, och hon blev aldrig bra sedan. Hon dog slutligen den 1 juli 1921, vid en ålder av 66 år, sju månader och en dag. Hennes kvarlevor vilar i Elmwoods kyrkogård i Lindesborg.

Och nu, vid denna tid då detta skrivs, mars 1923, är jag över 73 år gammal, och jag känner inte timmen, när jag kallas bort, så om jag inte tillägger något mer till denna berättelse, måste den räcka som den är; och så ber jag er alla Farväl.

Originalen till detta material lånades till mig av C. V. Dahlbergs dotter, Mrs. Nina Duff Magnusson, på 332 S. First Street, Lindesborg, Kansas, i oktober 1974. Med hennes tillåtelse har jag skrivit kopior. Mr. Dahlbergs mor, Johanna Gustava Gustafsson Dahlberg, var syster till min farfarsfar, som hette Nelson Gustus.

*Robert Gustus
109 S. Main, Abingdon, 111
USA 61410*

Annmari i Göshult

hennes liv, familj och ättlingar

I den lilla byn Göshult i Fagerhults socken levde på 1800-talet en kvinna, som allmänt kallades för Annmari i Göshult. Hon tycks ha varit en färgstark och bestämd kvinna med skinn på näsan, en sådan som lämnar spår efter sig i hembygden. Hon var farmors farmors mor till Nichlas Mandahl, som samlat några av de historier, som berättats om henne och hennes familj i Göshult. De finns redovisade i ett häfte i A4-format och omfattar drygt 30 sidor. Häftet är rikt illustrerat med fotografier.

Välsnäs delades upp. När barnen växte upp, var gården för liten, och drömmen om Amerika lockade många. Johan tog då några av barnen med sig och åkte över till drömlandet. Alla utom dottern Vendela utvandrade, och Johan trivdes tydligen så bra där borta, att han stannade alldeles för länge. Annmari gick då till prästen för att dödförklara honom. Hon hade tydligen börjat att kasta kärleksfulla blickar på en ungdomsvän. Dottern Vendela lyckades avstyra det hela genom att kalla hem fadern.

Anna Maria Johansdotter föddes i Göshult 1832, och i Göshult bodde hon i hela sitt liv. År 1850 gifte hon sig, 18 år gammal, med den 25-åriga åldermansonen Johan Edvard Jonsson från Välsnäs. Det unga paret övertog bruket av en åtting i Göshult efter Annmaris föräldrar. Här föddes sju barn, som överlevde barndomen. Sex av dem greps av Amerikafebern och utvandrade. Trots detta bor huvuddelen av deras ättlingar i dag i Sverige. Av Annmaris och Johans 28 barnbarn, som nådde vuxen ålder, var nio bosatta i Sverige. Av 68 vuxna barnbarns barn levde så många som 47 i Sverige. Många uppnådde hög ålder. Annmari blev själv 79 år och hennes man hann uppleva sin 80-årsdag. Flera av deras barn blev betydligt äldre än så.

Äktenskapet tycks ha haft sina kontroverser. Det gick ganska snart upp för Johan, att Annmari var en dominant kvinna. Hon styrde och ställde, och han hade inget att säga till om. Ofta grälade hon på honom för att han inte hade varit tillräckligt om sig och kring sig, när arvet från

Vendela var det enda barnet, som stannade i Sverige. Hon och hennes man Carl Petter Jonsson övertog åttingen i Göshult efter det att Annmari och hennes man försett sig med ett generöst undantag. På detta undantag levde sedan det gamla paret till sin död. Johan Edvard dog 1904 och Annmari 1912.

I häftet får vi också en detaljerad skildring av barnens och barnbarnens öden ända fram till vår tid. Författaren har samarbetat med sina släktingar både i Sverige och Amerika och mycket intressant material har ställts till hans förfogande. Eftersom det i våra dagar antagligen finns flera hundra personer, som härstammar från Annmari i Göshult, bör innehållet för många vara intressant. För dem, som bor i Fagerhults socken och inte minst i Göshults by, finns också många guldkorn att plocka, och även för oss andra, som är allmänt intresserade av människors villkor i gångna tider, är detta en intressant läsning. Häftet finns i vår arbetsstuga.

Anders Thunberg

Nya medlemmar i PLF

Nr	Namn	Postadress	Postnr	Postort	Telefonnr
2173	Birgitta Petersson	Älgstigen 5	572 32	OSKARSHAMN	0491-177 38
2174	Barbro Ludvigsson	Krökesbo 1	571 97	FORSERUM	0380-200 86
2175	Anne-Marie Josefsson	Strandhemsvägen 6 B	372 73	RONNEBY	0457-315 51
2176	Carina Törn	Bomåla	570 84	MÖRLUNDA	0495-250 45
2177	Bengt-Örjan Jonsson	Gyllenstiernas väg 50	183 56	TÄBY	08-758 33 55
2178	Eivor Jonsson	Trädgårdsgatan 38	380 40	ORREFORS	0481-304 11
2179	Monika Lindahl	Gammelgarn Sjaustru 847	620 16	LJUGARN	0496-581 27
2180	Svante Persson	Abborrevägen 16	380 52	TIMMERNABBEN	0499-235 92
2181	Roland Nilsson	Konvaljevägen 9	572 51	OSKARSHAMN	0491-180 86
2182	Lars Örnstig	Antenngatan 32	421 33	VÄSTRA FRÖLUNDA	031-45 39 64
2183	Conny Fransson	Björklid, Veta	590 17	MANTORP	0142-215 87
2184	Göran Sjölund	Udden, Kronäng	532 94	SKARA	0511-611 22
2185	Stig Hagström	Snickargatan 12 A	783 31	SÄTER	0225-514 80
2186	Mats Karlsson	Bygdegatan 344	583 31	LINKÖPING	
2187	Lage Lindersson	Trastgatan 13	598 30	VIMMERBY	0492-122 62
2188	Elisabet Johansson	Vintergatan 21	393 51	KALMAR	0480-14142
2189	Mark Johnson	507 E. Grove St.	53066	WI Oconomowoc USA	
2190	Anna Hedberg	Skärvenäs 105	523 94	TVÄRRED	
2191	Rolf Alenius	Fårullsvägen 135	586 66	LINKÖPING	013-29 90 14
2192	Tomas Lundegard	Lövbacksvägen 12 D	674 96	VETLANDA	0383-46 20 28
2193	Elisabeth Hellsten	Rostorps gård, Svenstorp	598 91	VIMMERBY	
2194	Marie Kvist Svensson	Strandvägen 1	572 40	OSKARSHAMN	0491-195 40
2195	Karl-Evert Lindersson	Nygård	598 94	VIMMERBY	0492-700 10
2196	Jane Söman	Bleckholmsterrassen 9	111 64	STOCKHOLM	
2197	Viola Ekstrand	Tomasgatan 16 B	574 38	VETLANDA	0383-153 80
2198	Hans Pettersson	Hånsta	743 92	VATTHOLMA	018-35 04 95
2199	Anette Asp	Ramsövägen 82	383 92	MÖNSTERÅS	0499-144 32
2200	Marie-Louise Bratt	Vigelsjöhöjden 1 B	761 52	NORRTÄLJE	0176-109 92
2201	Inge Eriksson	Marhult 1398	570 84	MÖRLUNDA	0495-232 55
2202	Ulla N Andersson	Harstena	610 42	GRYT	0123-460 49
2203	Mats Arvidsson	Almtunet 17	181 48	LIDINGÖ	08-731 92 78
2204	Lena Modin	Magerslätt 1	567 91	VAGGERYD	0393-943 41
2205	Nils-Erik Eriksson	Häckvägen 5	151 37	SÖDERTÄLJE	08-550 604 71
2206	Magnus Karlsteen	Rågkornsgatan 8	431 40	MÖLNDAL	031-86 42 11
2207	Lena Landstedt Hallin	Kantorsgränd 3	192 72	SOLLENTUNA	08-754 17 59
2208	Per Abrahamsson	Granbua 211	473 96	HENÅN	034-315 15
2209	Berit Persson	Ånestadsgatan 25 E	587 23	LINKÖPING	013-13 30 21
2210	Jan Svensson	Idrottsgatan 4	590 80	SÖDRA VI	0492-201 03
2211	Berit Andersson	Flarkavägen 21 A	590 42	HORN	0494-303 78
2212	Arne Eriksson	Pysslings gränd 7	598 32	VIMMERBY	0492-138 83
2213	Anna Maria Lyngstad	Djursdalavägen 10	590 80	SÖDRA VI	0492-206 07
2214	Greta Johansson	Sulvägen 54	126 40	HÄGERSTEN	08-19 09 56
2215	Wolfgang Kутtenkeuler	Ramundsvägen 44	179 60	STENHAMRA	08-560 447 64
2216	Jan-Olov Edvinsson	Rörstrandsgatan 27, 3 tr	113 40	STOCKHOLM	08-33 81 55
2217	Alvar Johansson	Dahls väg 16	387 50	KÖPINGSVIK	0485-725 54
2218	Kerstin Farm	Krönvägen 33 B	856 44	SUNDSVALL	060-67 91 11

46 nya medlemmar efter PLF-nytt nr 77. Vi hälsar dem välkomna!

Antalet medlemmar i PLF är 1 395 i augusti 2006.

Nytt eller uppdaterat efter PLF-nytt nr 77

Datum	Församling	Kod	Födda	Vigda	Döda	Inflytt.	Utflytt.	Husförhör
20060413	Skirö	SKI	1860-1892					
20060415	Sankt Anna	STA	1877-1894	1877-1894	1877-1894			
20060421	Fliseryd	FLI	1873-1874					
20060426	Hjorted	HJO				1814-1832		
20060427	Sankt Anna	STA	1861-1909	1861-1876				
20060427	Oskarshamn	OSK						1930
20060427	Sillhövda	SIL			1950-1971			
20060430	Lofthammar	LOH	1921-1932	1921-1932	1921-1932			
20060428	Arby	ARB	1821-1848	1826-1842	1821-1848			
20060430	Sankt Anna	STA			1895-1922			
20060515	Arby	ARB	1806-1820					
20060515	Döderhult	DÖD						1930
20060524	Älghult	ÄLG		1679-1708 1711-1777	1710-1796			
20060521	Gullabo	GUL	1895-1920		1871-1897			
20060528	Västrum	VÄS						1881, 1886, 1891
20060529	Högsby	HÖG	1670-1730					
20060606	Persnäs	PER	1800-1899					
20060614	Gårdveda	GÅR	1818					
20060614	Gullabo	GUL	1871-1879					
20060614	Söderåkra	SÖD			1845-1900			
20060614	Alseda	ALS						1910
20060620	Gårdveda	GÅR	1824					
20060621	Högsrum	HÖM			1898-1949			
20060621	Arby	ARB			1800-1820			
20060621	Algutsrum	ALG			1972			
20060622	Fliseryd	FLI	1932					
20060622	Långemåla	LÅN	1932					
20060622	Mönsterås	MÖN	1932					
20060624	Sankt Anna	STA	1838-1860	1804-1920	1846-1860			
20060624	Ökna	ÖKN			1950-1972			
20060629	Döderhult	DÖD	1932					
20060629	Påskallavik	DÖD	1932					
20060630	Böda	BÖD	1927-1929					
20060630	Gullabo	GUL	1927-1929					
20060630	Söderåkra	SÖD	1927-1929					

Datum	Församling	Kod	Födda	Vigda	Döda	Inflytt.	Utflytt.	Husförhör
20060702	Järeda	JÄR	1933-1934	1933-1934	1933-1934			
20060703	Hultsfred	HED	1933-1934		1933-1934			
20060703	Lönneberga	LÖN	1933-1934	1935	1933-1934			
20060703	Högby	HÖY	1928-1929					
20060703	Persnäs	PER	1928-1929					
20060704	Målilla	MÅL	1935	1933-1935	1935			
20060704	Mörlunda	MÖR		1933-1935	1935			
20060705	Källa	KÄL	1928-1929					
20060711	Virserum	VIR	1933-1935	1933-1935	1933-1935			
20060711	Tveta	VIR		1933-1935	1933-1935			
20060711	Vena	VEN		1935				
20060711	Vissefjärda	VIS	1929					
20060711	Oscar	OSC	1929					
20060713	Fliseryd	FLI						1920
20060719	Hultsfred	HED		1933-1934				

Antalet poster i databasen är 3 757 002 i augusti 2006.

Flera nya församlingar har tillkommit.

Vi har nu över 200 församlingar i databasen.

I samband med detta vädjar vi till medlemmar och även övriga intresserade att hjälpa till med registreringen av födda, vigda, döda mm. Vi behöver

även kontrolläsare. Detta för att nya versioner av CD-skivorna ska bli ännu bättre.

Kontakta Sam Blixt

PLF:s representanter under släktforskar dagarna den 10-13 augusti

När denna tidning kommer ut har släktforskar dagarna i Stockholm redan varit. Tidningen befinner sig på tryckeriet just då. Redogörelser för vad som hänt där kommer därför först i nästa nummer. PLF kommer att representeras av nio personer. Bernt Johansson kommer att vara med på ordförandekonferensen och Anders Thunberg på redaktörskonferensen. Bernt Johansson, Ingvar Karlsson och Edith Carlsson blir PLF:s representanter på Riksstämman. Britt Maria Ekstrand, Sam Blixt, Birgitta Dahleman, J O Dillström och Anne-Charlotte Thunberg kommer att stå vid PLF:s monter och

serva intresserade deltagare med information om föreningen och försäljning av böcker, tidningar, CD-skivor m.m. Deras viktigaste uppgift blir emellertid som alltid att visa upp PLF:s databas och hjälpa till med sökningar.

Demonstrationer av CD-skivor mm

Hornmarken, Horn den 8 juli
av Inga Linde och Sam Blixt.

Påminnelser!

Svar på brevfrågor

Vill Du ha svar på brevfrågor, bör Du skicka med ett kuvert, frankerat med frimärken (2 x 5.50 kr).

Adressändring

Vill Du ändra adress, ska Du skicka ändringen till Sam Blixt (e-post: sam.blixt@telia.com).

Efterlysning

Finns det någon bland PLF:s medlemmar, som kan ge mig mera upplysning om mina gamla anfäder nedan?

Anders Johansson Bergström föddes 1720 11 12 i Ljusnarsberg, Örebro län. Han dog 1784 01 11 i Högfors, Misterhults socken. 1746 04 16 gifte han sig med Catarina Månsdotter från Gladhammars socken. Hon föddes där 1731 01 19. Hon dog 1788 01 12 i Misterhults socken. Paret fick flera barn, alla födda i Misterhults socken. Ett av dessa var dottern Anna född 1753 01 22.

Anders Johansson sedermera Bergström, arbetade vid Mörtfors Kopparbruk som gårmakare. Bruket startade sin verksamhet där år 1740. Mörtforsån

klyver dagens samhälle mitt itu. Söder om ån ligger Misterhults socken och norr om Hjortheds socken. Mörtfors är en idyll. Kopparbruket, som nu är borta, har hedrats med ett minnesmärke.

Uppgifterna ovan har jag tidigare fått av PLF, som är till stor nytta för sina medlemmar! Vad jag nu önskar är, att någon eller några av den tusenhövdade skaran medlemmar kan ge mig ytterligare information om mina släktingar ovan, deras föräldrar m.m.?

Tack för hjälpen!

Karl-Henrik Höckerfelt (Medlem 1505)

Vinköl, Östorp 2

532 94 Skara

Tel. nr. 0511/37 41 45

Välkommen till Arbetsstugan

PLF har öppet i Arbetsstugan vid Stora Torget

måndagar 18.00–20.00

Ansvariga:

11/9 Sam Blixt och JO Dillström	23/10 Sam Blixt och JO Dillström
18/9 Barbro Sander och Birgitta Dahleman	30/10 Barbro Sander och Birgitta Dahleman
25/9 Britt Maria Ekstrand, Gunnar Håkansson	6/11 Britt Maria Ekstrand, Gunnar Håkansson
2/10 Ingvar Karlsson och Sören Träff	13/11 Ingvar Karlsson och Sören Träff
9/10 Anders Rotviker och Leif Rydström	20/11 Anders Rotviker och Leif Rydström
16/10 Anders och Anne-Charlotte Thunberg	27/11 Anders och Anne-Charlotte Thunberg

Britt Maria Ekstrand hjälper också till varje måndag.

Arbetsstugan hålls öppen även torsdagar kl. 14.00 - 16.00 varje udda vecka med början den 14/9.

Brevfrågor på databasen sänds till
PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN

Tel. Arbetsstugan 0491-153 82

Plusgironummer 40 09 38–7

Bankgironummer 386-0475

E-post: info@plfoskarshamn.se

Du kan också skicka dina frågor via vår hemsida, som du når med adressen **www.plfoskarshamn.se**.
I **Databas** hittar du vårt elektroniska formulär.

Kostnader för brevfrågor

Vi tar **40 kronor per svar** enligt det särskilda frågeformuläret eller för brev med max fem frågor.

Vi tar **80 kronor för samma tjänster** till icke medlemmar.

Sänd också med ett **frankerat svarskuvert!** Avgifterna för svar på brevfrågor kan sändas in via postgiro eller på annat sätt.

Ange på frågeblanketten Du sänder in, vilket av betalningssätten som använts. Om pengarna sänds via postgiro, så meddela på talongen, vad pengarna är avsedda för. Det kan ibland uppstå missförstånd om detta.

Nästa nummer av PLF-nytt
kommer ut den 1 november